

## A MÜNCHENI EGYEZMÉNY ÉS A ROMÁN KÜLÜGYMINISZTERI NYILATKOZAT.

A müncheni egyezmény, amely Németország jogát a szudétánémetek bekebelezésére megállapította, elismerése volt annak az igazságnak, hogy az államhatárok rendezésénél az etnikai elvet tiszteletben kell tartani. Nem szabad tehát megengedni, hogy egy-egy faj nagyobb számú, összefüggő területen élő tagjai idegen faj uralma alatt éljenek. Ez az elv szükségképen utat kell hogy törjön magának, több okból is. Először is minden faj csak akkor élheti ki nemzeti és népi erőinek teljességét, ha a hozzátartozók egy közjogi közösséget alkotnak. Ez pedig nemcsak magának a fajnak természetes joga, de érdeke az emberiségnek is, amelynek fejlődését minden faj hivatott szolgálni a maga különleges tehetségeivel. De az elmúlt két évtized tanulságai arról is meggyőztek, hogy — különösen ott, ahol régi történelmi öntudattal bíró népcsoportok kerülnek idegen hegemonia alá — az etnikai szempont elhanyagolása veszélyezteti a belső konszolidációt és a nemzetközi békét. Az érvényesülésükben akadályozott vagy éppen elnyomott kisebbségek elégedetlenségének és a rájuk kényszerített határokon túl élő testvéreikhez vágyódásának feszítő ereje meglazítja az állam szerkezetét, — önálló közjogi létet élő faj testvéreik érthető törekvése a velük egyesülésre pedig állandó akadály a államok harmonikus együttműködésének. A tényleges erőviszonyok mérlegelésén és a súlyos következményekkel fenyegető bonyodalmak elkerülésének célszerűségi szempontjain túl az imént említett, a célszerűség mellett az igazságot is szolgáló tekintetek vezettek a müncheni megegyezésre és a bécsi döntőbíróági ítéletre, amelyek Csehszlovákia néprajzi térképének tarkaságát a szudétánémetek kiemelésével és a magyarlakta területek legnagyobb részének visszajuttatásával lényegesen enyhítették.

A népi együvé tartozás gravitációs ereje természetesen

nem az egyetlen tényező az államhatárok helyes kialakításában. A földrajzi és gazdasági összetartozandóság és egymásra utaltság is hatalmas, — sőt nem egyszer ellenállhatatlan dinamikával törnek a parancsaikkal ellenkező közjogi állapot megváltoztatására. Ezt bizonyítja a Ruténföld mai határai közt éhezésre ítélt népének állandó forrongása is. Ezidőszerint azonban a nyolcvan milliós német nép érdeke és akarata szerint a néprajzi elv érvényesülése áll homlokterben és jelentkezik egyre szélesebb körben, amint ezt az olasz nemzet tuniszi és korzikai igényei is mutatják. E történelmi folyamatot, amely Németországra nézve — legalább is Csehszlovákiával szemben — beteljesedéshez jutott, nem is lehet többé föltartóztatni. Hogy ez így van: kitetszik az angol parlamenti közvéleménynek a kormány felfogásával alighanem egyező megnyilvánulásából is.

Épen ezért méltán kelthetett csodálkozást Petrescu-Comnen román külügyminiszternek egy nagy angol világ-lap főszerkesztője előtt tett nyilatkozata, amely az épen Romániában különösen bántó etnikai határsérelem jóvátételéről hallani sem akar. Mert azt a javaslatát, hogy e sérelmet és a belőle fakadó feszültséget az itteni oláhoknak az ottani magyarokkal való kicserélésével szüntessük meg/ — komolyan venni nem lehet. A román külügyminiszter úr e nyilatkozata valóban meglepő a müncheni egyezmény után, amelynek nyomán az etnikai elv érvényreemelése határozott lépést jelentett az izgalommal teljes nemzetközi atmoszféra enyhítésére. És csak sajnálni lehet, hogy a miniszter úr nem hajlandó követni a Csehszlovákiában végbement faji igazságtétel üdvös példaadását, még pedig olyan megokolással, amelyet szembehelyezkedésnek kell tekintenünk a román statisztika adataival is bebizonyítható tényekkel. A miniszter úr ugyanis a faji szempontokat kielégítő határkiigazítást lehetetlennek mondja, mert szerinte az erdélyi magyarság csak városlakó elem, amelyet az oláhság sűrű tömegei vesznek körül. Ebből az állításból annyi az igaz, hogy az erdélyi városok népét magyarok és németek alkotják és ennél fogva ami kultúra, tudomány, irodalom, művészet az erdélyi városokból kisugárzik, az valóban a városok magyar és szász lakóinak az érdeme. Ha azonban megnézzük a néprajzi térképet, meg kell állapítanunk, hogy az Ugocsa-Nagyvárad közt elnyúló területen, továbbá a cséffakisjenői szakaszon és Arad meg Magyar-Pécska környékén körülbelül 5.000 négyzetkilométer területen 201 községben — szoros összefüggésben a trianoni Magyarország Alföldjének magyarságával és attól semmi természetes határ által el nem választva — oláh impérium alatt több mint 400.000 magyar él, akik e terület 476.000 főnyi lakosságának jó 84%-át alkotják. Ez a 400.000 magyar ránk nézve aránylag csaknem

akkora tömeget jelent, mint amekkorát — lélekszámúhoz viszonyítva — Németország számára a szudétánémetség jelentett. E mindössze 5.000 négyzetkilométernyi földdarab visszabocsátásával Románia nem veszítene számottevő területet, ellenben sokat nyerne belső szilárdságban és külső békességben.

Magyarország sohasem mondhat le arról a természetes jogáról, amely a müncheni egyezményben is elismert és a bécsi döntőbírósi ítéletben gyakorlatilag is megvalósított etnikai elven sarkallik, hogy visszakövetelje úgy az imént említett, mint a Jugoszláviához csatolt, de ugyancsak a trianoni magyarság tőszomszédságában fekvő mintegy 350.000 lakosú magyar területeket. Hiszen ezek kiszakítását az ezerezstendős államközösségből se faji, se gazdasági, se természeti, se történeti szempontok nem indokolták. Ellenkezőleg valamennyi szempont visszacsatolásukat és ezzel megszüntetését követeli annak a nyugtalanító helyzetnek, amelyet a háborús gyűlölség és kapzsiság kielégítésére a pillanatnyi erőviszonyokkal való visszaélés teremtet.

De téves a miniszter úrnak az a megállapítása is, hogy Erdély belső területén a magyarság csak városokban tömörül. Hiszen a székely megyék: Csik, Háromszék, Udvarhely, Maros-Torda tömbjében és a hozzá csatlakozó területeken legalább 6—700.000 magyar él. És ezek túlnyomó része nem városi sziget az oláh nyelvtengerben (1910-ben Kolozsvárnak 51.000, a különben is magyar nyelvterületen fekvő Marosvásárhelynek 23.000 magyar lakosa volt), hanem nagy kiterjedésű szántóföldek, hegyek, völgyek, friss erejű, szorosán összefüggő, hatalmas nyelvvidéket betöltő népe. És ezt a nyelvvidéket aránylag rövid és nem sok másnyelvűt magában foglaló korridoron könnyen összefüggésbe lehet hozni az Alföld magyarságával.

Aki a kisebbségi kérdés megnyugtató elintézését és a nemzetek békéjét komolyan akarja, csak ezen az úton találhatja meg a kielégítő megoldást. De semmiesetre sem vezet el erre a miniszter úrnak az a fantasztikus elgondolása, hogy a magyarországi oláhokat és a romániai magyarokat kölcsönösen telepítsük át. Fantasztikusnak kell mondani ezt a tervet már csak azért is, mert a trianoni Magyarország területén mindössze 16.000 oláh lakik, ellenben Romániában a legszerűnebb számítás szerint is több mint százszor annyit: 1.8 millió magyar él, (még a kéteshiteles román hivatalos statisztika is 1.4 millió magyarról ad számot.) Nyilvánvaló, hogy ezt a számbeli és ezzel járó területbeli különbséget kiegyenlíteni csere útján nem lehet és hogy ekkora ember-tömeg megmozdítása és újra elhelyezkedése legyőzhetetlen fizikai és anyagi nehézségekbe ütközik. Mindenekfölött pedig az emberi érzéssel és a történelem filozófiájával ellen-

kezik az az elgondolás, amely emberek százezreit akarná elszakítani az ősi rögtől, létük föltételét alkotó munkahe-lyüktől és — mint szivaccsal tábláról a krétabetűket — le-törölni ezerezstendős földjéről azt a népet, amely ott tíz-évszázadon át élt, dolgozott és nagy tettek fényes betűivel írta be nevét a történelembe. Az ilyen groteszk tervek ko-holóinak rá kell végre eszmélniük arra a valóságra, hogy területi revízió nélkül nincs elfogadható megoldása a ki-sebbségi kérdésnek és hogy a megoldást ki fogja kénysze-ríteni a szüntelen munkáló etnikai erő, amelynek gravitá-cióos hatása — a közelmúlt eseményei is bizonyítják — erő-sebb, mint egyes államférfiaknak elfogultságtól vagy szen-vedélytől irányított akarata.

Kenez Béla dr.